

**ПРАВА ЛЮДИНИ
В ДІЯЛЬНОСТІ
ОДЕСЬКОЇ МІЛІЦІЇ**

Результати громадського моніторингу

**Одеська обласна організація
ВГО «Комітет виборців України»**

ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ МІЛІЦІЇ

РЕЗУЛЬТАТИ ГРОМАДСЬКОГО МОНІТОРИНГУ

Одеса - 2012

ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ МІЛІЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТИ ГРОМАДСЬКОГО МОНІТОРИНГУ / ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВГО “КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ”. — ОДЕСА, 2012 — 28 с.

До брошури увійшли результати громадського моніторингу дотримання прав людини співробітниками органів МВС України в Одеській області, який було проведено Одеською обласною організацією ВГО “Комітет виборців України” протягом другої половини 2011 року — першої половини 2012 року. Крім того, з метою збалансованого подання інформації, у виданні представлено офіційну позицію ГУМВС України в Одеській області стосовно результатів здійсненого моніторингу та окремих випадків, представлених в моніторинговому звіті. Окремими розділами надано рекомендації щодо вирішення (мінімізації) виявлених проблем з дотриманням прав людини співробітниками міліції, результати обговорень та думки, висловлені під час громадського обговорення на круглому столі «Права людини в діяльності одеської міліції», який відбувся 19 липня 2012 року в місті Одесі.

Видання розраховано на правозахисників, громадських активістів, представників ЗМІ, правників, адвокатів, співробітників правоохоронних органів.

Автори-упорядники:

Ігор Бринош — керівник юридичного відділу Одеської обласної організації ВГО “Комітет виборців України”

Анатолій Бойко — голова Одеської обласної організації ВГО “Комітет виборців України”

Брошура видана українською мовою в друкованому та електронному варіанті, розповсюджується безкоштовно.

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД
«ВІДРОДЖЕННЯ»

Це видання здійснено за фінансової підтримки Міжнародного фонду “Відродження”. Висловлені у виданні думки є авторськими і не обов’язково відображають погляди Міжнародного фонду “Відродження”.

Зміст

Вступне слово	4
Права людини в діяльності одеської міліції: моніторинговий звіт	5
Висновки та рекомендації.....	23
Необхідність реформування міліції очевидна: результати громадського обговорення.....	24

Вступне слово

Наразі міжнародні та національні правозахисні організації відмічають значне збільшення випадків порушення прав людини з боку працівників міліції (безпідставне та понад встановлений строк затримання, катування та жорстоке поводження, порушення права на мирні зібрання, приватність, власність тощо). Опублікований 13 травня 2011 року звіт міжнародної правозахисної організації Міжнародна амністія називає правоохоронні органи серед основних порушників прав людини в Україні. У звіті Міжнародної амністії за минулий рік серед правопорушень, що здійснюються в Україні, названо: катування в тюрмах, відмова в наданні медичної допомоги ув'язненим, погрози з боку міліції на адресу біженців, затримання та побиття мирних демонстрантів. Відповідно до звіту Міжнародної амністії, у 2010-му році правозахисникам та правозахисним громадським організаціям стало важче працювати. На них здійснюють фізичні напади та чинять перешкоди в судах.

Такі порушення відбуваються масово та формуються вже в звичку “вседозволеності” і “безкарності”. В регіонах такі порушення носять ще масштабніший характер, що підтверджують численні звернення за правовою допомогою та захистом до Одеської обласної організації ВГО “Комітет виборців України”, до адвокатів та журналістів. Досить часто факти порушення закону працівниками органів міліції приховуються і не доходять до публічної сфери.

Ситуацію ускладнили і негативні зміни у стосунках МВС із організаціями громадянського суспільства після 2010 року, коли було зупинено ряд позитивних ініціатив. Значна кількість ініціатив, що реалізовувалися в тому числі за підтримки Міжнародного фонду “Відродження”, отримали схвалення як з боку громадян, так і працівників МВС, були зупинені. Фактично припинила своє існування Громадська Рада з прав людини при МВС України. Було звільнено помічників Міністра прав людини в усіх областях України. Мобільні групи, що здійснювали громадський контроль за додержанням прав затриманих осіб у районних відділах міліції та ізоляторах тимчасового тримання, припинили свою діяльність.

Відповідно, за таких обставин, необхідно активізувати відслідковування додержання прав людини правоохоронними органами, посилити та активізувати громадський контроль за діяльністю органів МВС України, особливо на місцевому рівні. Саме на здійснення вказаних завдань і було направлено комплексну ініціативу Одеської обласної організації ВГО “Комітет виборців України”, котра включала в себе як надання безоплатної правової допомоги та адвокатського захисту громадянам з питань взаємовідносин з органами міліції, так і підготовку просвітницьких матеріалів та проведення громадського моніторингу дотримання прав людини працівниками міліції.

До брошури, яку пропонуємо Вашій увазі, увійшли результати громадського моніторингу дотримання прав людини співробітниками органів МВС України в Одеській області (разом з офіційною позицією ГУМВС України в Одеській області, наданою після проведення обговорення звіту в листі від 06.08.2012 року), рекомендації щодо вирішення (мінімізації) виявлених проблем, результати обговорення та думки, висловлені під час громадського обговорення на круглому столі «Права людини в діяльності одеської міліції», який відбувся 19 липня 2012 року в місті Одесі.

З повагою,
авторський колектив

Права людини в діяльності одеської міліції: моніторинговий звіт

З метою впровадження системи постійного громадського контролю дотримання прав людини органами міліції, Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», спільно з рядом місцевих активістів, за фінансової підтримки МФ «Відродження», у другій половині 2011 - першій половині 2012 року провела громадський моніторинг дотримання прав людини міліцією Одеської області. Проведення подібного моніторингу зумовлено значним збільшенням випадків порушення прав людини з боку працівників міліції та зниженням рівня публічного громадського контролю діяльності МВС, особливо на місцевому рівні.

Для проведення громадського моніторинга були використані різноманітні джерела інформації:

- існуюча практика подібного моніторингу, відповідні експертні та аналітичні роботи (зокрема, матеріали експертів Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів, громадської організації «Одеська правозахисна група «Верітас», благодійної організації «Твоє право»);

- рекомендації українських та міжнародних державних та недержавних організацій (зокрема, рекомендації Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності «Про дотримання прав людини в діяльності органів внутрішніх справ» від 12.01.2011 року);

- інформація, отримана в ході надання безоплатної правової допомоги в п'яти Центрах права Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»;

- результати анонімного анкетування жителів двох районів Одеської області (Котовського та Татарбунарського);

- системний аналіз публікацій в ЗМІ, у тому числі Інтернет ресурсів;

- інформація офіційного сайту ГУМВС України в Одеській області, профілів у соціальних мережах;

- аналіз судової статистики і практики, зокрема, інформації єдиного державного реєстру судових рішень;

- результати проведення фокус-групи (адвокати, юристи, представники правозахисних організацій);

- інформація, надана за інформаційними запитами.

За результатами проведеного моніторингу, Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», констатує:

1. Особливу увагу в процесі захисту прав людини необхідно приділяти дотриманню прав людини з боку правоохоронних органів, зокрема органів Міністерства внутрішніх справ.

Права людини - це природні, невід'ємні і невідчужувані універсальні правові гарантії, які охороняють окремих осіб (групи осіб) від дій органів влади, які порушують основні свободи і принижують людську гідність. В Україні збільшилася кількість випадків порушення прав людини з боку працівників міліції (неправомірне затримання і порушення в ході слідства, жорстоке поводження, порушення приватності, права власності інше) - це заявляють і правозахисники, і ЗМІ. На жаль, і пересічні громадяни серед найбільших порушників прав людини називають міліцію, яка згідно законодавчих норм повинна такі права захищати.

За даними соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова, кожен третій опитаний українець сприймає міліцію не як фактор захисту, а як фактор небезпеки. Так, побачивши вночі на порожній вулиці міліціонера, близько 30% опитаних сприйняли б його як фактор небезпеки і тільки близько 20% оцінили це як гарантію безпеки. «Українська влада повинна негайно вжити заходів проти повальної злочинності в рядах міліції», заявила в середині жовтня 2011 року авторитетна міжнародна правозахисна організація Amnesty International.

Важливою метою проведення громадського моніторингу діяльності органів міліції є надання допомоги керівництву органів МВС в роботі по зміцненню дисципліни серед співробітників міліції, недопущення вчинення ними порушень прав і свобод громадян, підвищення прозорості та відповідальності органів МВС перед суспільством.

2. Права людини в діяльності органів внутрішніх справ часто порушуються та привертають увагу засобів масової інформації і набувають широкий громадський резонанс.

Причинами такої ситуації є недосконала нормативно-правова база, невідповідність відомчої нормативно-правової бази МВС Конституції України та міжнародним нормам, високий рівень корупції в системі МВС, правова неграмотність і низька правова культура населення, нерозвиненість механізмів громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів.

Найбільшу кількість порушень було зафіксовано в діяльності місцевих органів міліції (районні та міськрайонні відділи), дільничних інспекторів міліції, патрульної служби міліції, внутрішніх військ.

3. Необхідно враховувати, що порушення співробітниками міліції вимог щодо виконання службових обов'язків часто спричиняє порушення прав людини або створює для цього передумови.

Найбільш типові порушення:

■ При вході в будівлю органу внутрішніх справ, після перевірки документів, постовий направляє відвідувача самостійно пройти до потрібного кабінету. Таким чином, факт знаходження громадянина в підрозділі міліції письмово не фіксується, що може негативно позначитися на його подальшій долі.

■ Після дзвінка на лінію «102» про вчинення злочину, співробітник чергової частини пропонує очікувати міліцію певний час (часто значний), оскільки співробітники в даний час займаються іншим злочином або ж пропонує приїхати до райвідділу і там написати заяву про злочин.

■ Оперативний черговий (слідчий) відмовляється повідомити близьким родичам дані щодо того, чи знаходиться в райвідділі міліції певна особа, мотивуючи тим, що такі дані їм невідомі і вони не зобов'язані їх надавати.

■ Особистий обшук проводиться без понять та особами протилежної статі (особливо у вечірній час, мотивуючи тим, що таких важко знайти).

■ Важко знайти розташування дільничного пункту міліції, особливо в темний час доби. Часто дільничні інспектори міліції приймають в дільничному пункті або здійснюють поквартирний обхід в цивільному одязі, встановлений графік прийому громадян не дотримується (мотивуючи службовою нарадою, виїздом тощо).

Так, з 7 по 21 листопада 2011 року Асоціацією українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів було ініційовано та організовано проведення кампанії «Міліція під контролем», в якій взяло участь 356 активістів з 62 громадських організацій, у тому числі і в Одеській області. Під час зазначеної кампанії, незалежні спостерігачі (представники громадських організацій та волонтери) провели моніторинг якості обслуговування громадян міліцією. В результаті встановлено, що в переважній більшості міськрайвідділів пандуси для в'їзду інвалідних колясок або взагалі відсутні або не відповідають будівельним вимогам і практично непридатні для використання. Активістами кампанії виявлено багато недоліків в порядку здійснення міліцією інформаційно-довідкової роботи, прийнятті та реєстрації звернень громадян, використанні Книги скарг і пропозицій, оформленні стендів у вестибюлях тощо.

У той же час, позитивної оцінки заслуговує факт прийняття МВС розпорядження від 31 березня 2011 року №329 «Про системи відеозапису з

архівациєю даних окремих приміщень для проведення допитів, інших слідчих дій і опитувань громадян оперативними працівниками». Однак, на практиці в більшості територіальних підрозділів міліції подібні приміщення не створені і належний контроль за цією роботою з боку керівників відомства не ведеться.

В плані роботи з громадськістю необхідно відзначити значну активізацію ГУМВС України в Одеській області, що проявилось в модернізації та просуванні офіційного веб-ресурсу www.odessa.umvd.gov.ua, посиленні правороз'яснювальної роботи, роботи в соціальних мережах (Facebook, Twitter, ВКонтакте).

4. Найбільшу небезпеку для дотримання прав людини являють собою такі порушення, як незаконне затримання та утримання, застосування незаконного фізичного впливу та жорстоке поводження.

Найбільш резонансні випадки порушень:

■ Грубе порушення прав людини мало місце з боку Котовського міського відділу міліції по відношенню до молодої сироти Чебанюк Світлани, яка працює прибиральницею на ринку в м. Котовськ Одеської області. 11 листопада 2011 року Світлану викликали до контори ринку, де її почали розпитувати про крадіжку з цієї контори два співробітники міліції, одягнені в цивільний одяг. Посвідчення не пред'явили та вели себе зовсім не так, як личить працівникам міліції. Запевнення про те, що Світлана не причетна до крадіжки, міліціонерів не задовольнили. Тоді вони відвезли її до міського відділу міліції, де був проведений допит.

З розповіді Світлани, чотири співробітники міліції, застосовуючи психологічний тиск, стали вимагати визнання про скоєний злочин. При цьому застосовувався і фізичний вплив - Світлану били по голові м'ячем та важкою папкою з документами. Все це супроводжувалося нецензурною лайкою та словами, що за сироту ніхто не заступиться. Через кілька годин знущань, Світлану відпустили з відділення міліції і наказали прийти з початку робочого тижня вже з зізнаннями в скоєному злочині. Вдома Світлані стало погано, в лікарні були зафіксовані тілесні ушкодження.

Про факти знущань Світлана повідомила безпосередньо начальнику кримінального розшуку Котовського міськвідділу міліції, однак той заяви не прийняв і повідомлення про незаконні дії співробітників міліції не зафіксував. Лише після того, як Світлана Чебанюк звернулася до прокуратури, а місцеві журналісти розмістили відеозапис про ці події в Інтернеті, її викликали до міліції та опитали по фактам порушень. На даний час проводиться розслідування, проте з його початком Світлані довелося з'їхати з орендованої квартири, оскільки співробітники міліції змусили власника нерухомості її виселити. Відео з розповіддю сироти про методи отримання зізнань у Котовській міліції було розміщено на Ютубі <http://www.youtube.com/watch?v=Gz6qN51DEN4>, де зібрало понад 2000 переглядів.

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

10 листопада 2011 року до чергової частини Котовського міськвідділу надійшло повідомлення від начальника приватної служби охорони про те, що виявлено сліди проникнення до робочого кабінету та територію домоволодіння директора ринку, звідки викрали гроші. Під час здійснення оперативно-розшукових заходів відпрацьовувались працівники Котовського міського ринку. Увагу працівників карного розшуку було звернено на працівницю ринку Чебанюк С.В., яка перебувала у неприязних стосунках з директором ринку, причиною яких стали неналежне виконання Чебанюк посадових обов'язків та створення конфліктних ситуацій в колективі. За місцем роботи та місцем проживання Чебанюк С.В. характеризується з негативного боку, мала чисельні факти порушень трудової дисципліни (перебування на робочому місці у нетверезому стані, невихід на роботу), в лютому 2011 року проходила лікування в психо-наркологічному відділенні. 11 листопада 2011 року співробітники карного розшуку, перебуваючи на території ринку запросили до Котовського МВ ГУМВС гр. Чебанюк С.В., яка погодилася проїхати до міліції. Переглядом відеокamer спостереження міськвідділу було встановлено, що Чебанюк С.В. в приміщення міськвідділу зайшла добровільно, без примусу та по коридору рухалась позаду працівників міліції. Виходячи з приміщення, Чебанюк була спокійна, ознаки перебування у тривожному або збудженому стані були відсутні, претензій не виказувала. 12 листопада 2011 року до чергової частини надійшло повідомлення від медичної сестри травматологічного кабінету про те, що до них за наданням медичної допомоги звернулася гр. Чебанюк С.В. зі скаргами на головний біль та біль у правому передпліччі. Під час огляду потерпілої видимих тілесних ушкоджень не виявлено, діагноз лікарем поставлений на підставі скарг Чебанюк. Чебанюк С.В. детально пояснити обставини події не змогла, в своїх поясненнях плуталась, переходила з подію, розповіла історію про те, що біля ринку невідомі особи її штовхнули, на пропозицію отримати направлення для визначення ступеню тяжкості отриманих тілесних ушкоджень відмовилась. 15 листопада 2011 року Чебанюк С.В., за порадою підприємців ринку, які незгодні з діями дирекції ринку, звернулася до депутата міської ради Гінкул С.Ю., та в приміщенні його магазину надала пояснення на відеокamerу, які в подальшому були розміщені в мережі Інтернет під назвою "Як в Котовському РВВС допитували сироту" та звернулася з заявою до Котовської міжрайонної прокуратури. 9.02.2012 року прокуратурою прийняте рішення про відмову в порушенні кримінальної справи у зв'язку з відсутністю в діях працівників Котовського МВ ГУМВС складу злочину. В подальшому це рішення Чебанюк С.В. було оскаржено в Котовському міськрайонному суді. 11.07.2012 року матеріали повернуті до Котовської міжрайонної прокуратури для проведення додаткової перевірки. На даний час остаточне рішення не прийнято.

■ Великий резонанс у ЗМІ викликав судовий процес проти двадцятирічної дівчини Раїси Торган за фактом чинення опору озброєним співробітникам міліції, включаючи начальника Тарутинської районної міліції Одеської області. Хоча сама дівчина звинувачує міліцію в застосуванні до неї та її брата фізичної сили, залякуванні та вимаганні грошей нібито за порушення правил дорожнього руху. Зі слів потерпілої, їх з братом на автомобілі Форд Сєра в ніч з 13 на 14 серпня 2010 року, зупинили два співробітники ДАІ у формі та зі зброєю, а також людина в цивільному (як пізніше було встановлено - в.о. начальника Тарутинської міліції, капітан міліції Іщенко І.В.). За словами адвоката потерпілої Гамар Валерія Івановича, зупинивши автомобіль в с. Рівне Тарутинського району, всі троє не представилися співробітниками міліції. Далі, при пошуці слідів вживання спиртного у водія, даїшники застосовують до нього фізичну силу, в результаті чого водій втрачає свідомість.

За заявою потерпілої, чоловік у цивільному її грубо ображає та рве блузку (чим оголює жінку). Її з братом кидають у машину і везуть в Тарутинському ЦРЛ на перевірку наявності алкоголю в крові. Водій просить взяти

кров на аналізи, однак черговий лікар цього не робить (протокол підписано без взяття аналізів). Брата і сестру посадили в камеру, де вони перебували до 21.30 14 серпня 2010 року, про що родичам не повідомлено. За направленими до прокуратури матеріалами було порушено кримінальну справу за протидію «законним вимогам» співробітників міліції. У рамках кримінальної справи визнано потерпілими 5 співробітників міліції, у тому числі того з них, хто особисто вийшов на чергування у село Рівне в цивільному одязі зі зброєю і двома співробітниками міліції. Як стверджує слідство, саме на нього напала пасажирка з вродженим серцево-судинним захворюванням. Крім того, вона зірвала погон зі співробітника МВС, кандидата в майстри спорту зі східних єдиноборств.

Під час досудового слідства, одним з «потерпілих» наголошувалося, що при затриманні гр-ки Торган Р.І. ним, як службовою особою (хоча він був в цивільній формі та озброєний), було оголошено свою посаду та норму ст. 12-15 Закону України «Про міліцію». В ході одного з численних судових засідань, враховуючи ту обставину, що Торган Р.І. посилається на брутальне ставлення до неї працівників міліції під час затримання та порушення її прав – було запропоновано «потерпілому» під час судового засідання повторити обставини справи та зачитувати норму ст. ст. 12-15 Закону України «Про міліцію», яку він начебто цитував при затриманні. «Потерпілий» відмовився, не надавши достатніх пояснень, хоча він цитує цю норму своїм підлеглим щодня. Детальніше читайте <http://izbirkom.od.ua/content/view/4066/1/>, <http://izbirkom.od.ua/content/view/4034/1/>.

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

26.08.2010 року прокуратурою Тарутинського району за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.342 КК України порушено кримінальну справу відносно Раїси Торган за скоєння навмисного злочину по відношенню до авторитету органів державної влади — опір працівнику правоохоронних органів при виконанні ним службових обов'язків. 13.08.2010 року працівники Тарутинського РВ на службовому автомобілі несли службу по охороні громадського порядку в с. Рівне Тарутинського району. Між 22 та 23 годинами гр. Торган Раїса Іванівна, 1991 року народження, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, що підтверджується довідками судово-медичного дослідження, являючись пасажиром автомашини, яку за порушення ПДР переслідував та спинив міліцейський службовий автомобіль, вчинила злісну непокору законним вимогам працівників міліції припинити хуліганські дії, що виразились у її висловлюваннях на їх адресу нецензурною лайкою, порушенням громадського порядку, перешкоджанні міліціонерам у проведенні адміністративного затримання її брата — Торган І.І, активному фізичному опорі при виконанні ними службових обов'язків. У зв'язку з вказаними обставинами працівниками міліції було прийнято законне рішення щодо адміністративного затримання Торган Р.І. Водночас, Торган відштовхувала від себе працівників міліції, біла по капоту службового автомобіля, намагалася зникнути з місця злочину, біла ногами, виривалася, хапала правоохоронців за формений одяг, в результаті чого відірвала погон на одязі одного із працівників Тарутинського РВ ГУМВС. Незважаючи на те, що обвинувачена Торган свою провину не визнала, її провина підтверджується у зібраних доказах: показами потерпілих та трьох свідків, протоколом медичного огляду Торган, висновками криміналістичної експертизи та речовими доказами (форменна міліцейська сорочка). 16.12.2010 року розслідування кримінальної справи завершено та передано на розгляд до Тарутинського районного суду. У зв'язку з тим, що суддя, на розгляді якого перебуває вказана кримінальна справа, знаходиться у декретній відпустці, справа передана на розгляд до Арцизького районного суду.

■ 08.09.2011 року за сфальсифікованим звинуваченням був незаконно арештований і утримувався в Одеському СІЗО Орлов Олександр Олександрович, громадянин Польщі, член НСЖУ, НС польських журналістів, голова партійної організації «Спортивні регіони» ПР України, відомий правозахисник, член правління Благодійного Правозахисного Фонду «Рутенія-світ». За 6 місяців перебування Орлова О.О. в СІЗО, не було проведено жодної слідчої дії. На звернення одеських журналістів, правозахисників і громадських діячів в органи МВС і прокуратури, не було дано жодної аргументованої офіційної відповіді про причини арешту і утримання під вартою Орлова О.О. Відкриту заяву читайте <http://tema.in.ua/article/7063.html>

З відкритої заяви до Президента України Януковича В.Ф.:

Мы, журналисты печатных СМИ, интернет-изданий, правозащитники, общественные деятели крайне обеспокоены судьбой нашего коллеги ОРЛОВА АЛЕКСАНДРА АЛЕКСАНДРОВИЧА. 08.09.2011 г. по сфальсифицированному обвинению он был незаконно арестован и до сего времени продолжает незаконно содержаться в Одесском СИЗО. За 6 месяцев содержания Орлова А.А. в Одесском СИЗО не было проведено ни одного следственного действия! За 6 месяцев на наши обращения и журналистские запросы в органы МВД и прокуратуры, нам не было дано ни одного (!) аргументированного официального ответа о причинах ареста и содержания под стражей нашего коллеги. А.А. Орлов – правозащитник с многолетним стажем, известный как в Одессе и Украине, так и за рубежом. Его журналистские расследования и публикации были направлены на вскрытие фактов коррупции и нарушения прав человека в правоохранительных органах, прокуратуре, судах, органах местного самоуправления и государственных властных структурах. Иными словами, А.А. Орлов активно включился в борьбу с коррупцией, провозглашенной Вами, Виктор Федорович. Вы постоянно указываете в своих публичных выступлениях и критикуете продолжение в Одесском регионе всевозможных нарушений украинского законодательства и коррупционные явления. Связка - органов МВД, прокуратуры, судов, и отдельные сотрудники этих структур, продолжают свой преступный путь в Одесском регионе в разрез с Вашими призывами жесткой борьбы с коррупцией в эшелонах власти. Примером этому может быть то огромное давление, которое сегодня эти структуры оказывают на журналистов, а самым ярким – пример незаконного ареста и содержания под стражей А.А. Орлова в течение полугода. Грубо нарушаются Конституция Украины, другие законодательные акты и, в частности, УПК, Международная Конвенция по правам человека, ставшая частью национального законодательства. Незаконный арест и изоляцию известного правозащитника и журналиста, статьи которого и по сей день актуальны и читаемы в интернет-изданиях, А.А. Орлова, можно расценивать только как целенаправленную акцию «закрывания рта», запугивания журналистов, атаку на свободу слова в Украине и прямой саботаж, провозглашенной Вами борьбы с коррупцией, реформами в правоохранительной системе и судах. Материалы по этому дикому преследованию журналиста и правозащитника Орлова А.А. были переданы в штаб-квартиру ООН в Брюсселе, в ПАРЕ (г. Прага) и другие международные правозащитные организации. О его незаконном аресте была оповещена и Уполномоченный по правам человека ВР Украины г-жа Н.И. Карпачева. На основании Конституции и действующего законодательства Украины, Ваших Указов по борьбе с коррупцией и реформированию органов МВД, прокуратуры, судебной системы, мы требуем: незамедлительно обязать Генеральную прокуратуру Украины, в порядке

прокурорського надзора, і СБУ провести срочное, об'єктивне расследование действий должностных лиц, причастных к расследованию и незаконному аресту Орлова А.А. Мы требуем незамедлительного освобождения нашего коллеги, выяснения фактов правонарушений должностных лиц по обвинению Орлова А.А. и правового реагирования на эти факты.

Обращение подписали: И. Голобородько, член Международной Правозащитной Ассоциации при ОБСЕ, член НСЖУ, член Европейской Ассоциации журналистов; Л. Штекель, председатель Комитета по свободе слова, защите прав журналистов и информационной прозрачности государственных органов власти, член НСЖУ; В. Колтунова, член НСЖУ, член Международной Федерации журналистов, член Международного Комитета защиты прав человека при ООН, руководитель Департамента прессы ГО «Институт сучасних проблем України»; А. Корыстовская, президент Благотворительного Правозащитного Фонда «Рутения-Мир»; Н. Розовайкин, вице-президент Благотворительного Правозащитного Фонда «Рутения-Мир»; Ю. Работин, председатель Одесской региональной организации НСЖУ; И. Столяров, редактор интернет-издания «Взгляд из Одессы»; А. Сибирцев, журналист газеты «Сегодня»; А. Бердичевская, журналист, член НСЖУ; С. Владимировна, журналист, член НСЖУ.

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

Співробітниками УБОЗ ГУМВС в ході документування злочинної діяльності суспільно-небезпечної організованої злочинної групи “Стоянова” була отримана інформація про те, що учасники зазначеної ОЗГ причетні до організації та вчинення замовного вбивства головного фахівця державного контролю Управління головної автотранспортної інспекції в Одеській області при Міністерстві транспорту України. Під час проведення оперативно-розшукових заходів за підозрою у вчиненні зазначеного злочину був затриманий Орлов Олександр Олександрович, громадянин Республіки Польща (організатор та замовник вбивства). На теперішній час слідчі дії по кримінальній справі завершені. У травні 2012 року справа передана на розгляд до Приморського районного суду м. Одеси.

■ Обурливу ситуацію описала в ЗМІ депутат Одеської міськради Наполова Л.А. За її словами, в серпні 2011 року в Чорноморському відділенні міліції м. Одеси до 52-річної громадянки Палас Галини Степанівни були допущені численні порушення прав людини - безпідставно відібрані технічний паспорт на машину, права, документи фермера, були спроби примусити Палас Г.С. до дачі хабара. Спілкування з міліціонерами відбувалося на підвищених тонах, була нецензурна лайка, відверте хамство, упередженість і все це переслідувало лише одну мету - «заплати і йди». В результаті такі дії міліціонерів привели до того, що літня жінка відчула різке погіршення самопочуття, і попросила, щоб їй дозволили вийти на свіже повітря. Однак абсолютно безпідставно їй в цьому було відмовлено, що серйозно погіршило самопочуття, внаслідок чого остання втратила свідомість, викликали швидку. Прибулі медики констатували різкий гіпертонічний криз, була зроблена кардіограма, після чого лікарі оголосили про термінову госпіталізацію, і потерпіла була відправлена до лікарні. Докладніше читайте <http://odessa-daily.com.ua/component/content/article/199/36793-kamera-putok.html>

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

03.08.2011 року при виконанні службових обов'язків працівниками Чорноморського ВМ був виявлений факт торгівлі з рук у невстановленому місці громадянкою Палас Г.С., у зв'язку з чим остання була запрошена до Чорноморського ВМ для встановлення обставин і складання адміністративного протоколу. В ході складання адміністративного протоколу у відношенні Палас Г.С. до Чорноморського ВМ прибула депутат Одеської міської ради гр. Наполова Л.О. зі своїм чоловіком Наполовим Ю.К. Знаходячись в Чорноморському ВМ депутат Наполова та її чоловік своїми діями перешкождали співробітникам міліції виконанню функціональних обов'язків, а саме складання адміністративного протоколу у відношенні гр. Палас Г.С., пояснюючи, що вона захищає права своїх виборців та мешканців с. Чорноморка. Однак, громадянка Палас мешкає на території Овідіопольського району та не являється виборцем депутата Одеської міської ради. Таким чином, депутат Наполова зі своїм чоловіком сприяли поширенню торгівлі у невстановлених місцях. Також депутат Наполова ображала працівників міліції, погрозувала звільненням з ОВС посилаючись на свої депутатські повноваження. В результаті конфлікту у дільничного інспектора міліції Чорноморського ВМ погіршився стан здоров'я, і він з діагнозом "гіпертонічний криз" був госпіталізований в Одеську обласну лікарню, де йому була надана медична допомога. За вказівкою депутата Наполової гр. Палас почала непристойні, відмовилась від надання будь-яких письмових пояснень і також була госпіталізована до Одеської обласної лікарні. Міри фізичного та психологічного впливу у відношенні гр. Палас з боку працівників Чорноморського ВМ не застосовувались. У зв'язку з неправомірною поведінкою депутата Наполової, яка виходить за межі встановлених у суспільстві взаємовідносин, були направлені подання до Одеської міської ради та Одеської міської організації "Родина" для усунення причин, сприяючих скоєнню протиправних дій.

■ 13.10.2011 року близько 17.00 біля будинку по вул. Варненська, 11-а міста Одеси до інваліда по зору Миколи і групи його друзів підійшли чотири співробітники ППС Київського райвідділу міліції. Свідком цих подій став кореспондент Інтернет газети «Взгляд из Одессы». У відповідь на прохання пояснити причину, по якій співробітники міліції обшуковують його сумку, старший лейтенант міліції вдарив інваліда кулаком в обличчя. Після нетривалої розмови співробітники міліції відігнали друзів інваліда в сторону. Старший лейтенант вдарив інваліда ще раз, після чого той впав на асфальт. Лише після цього міліціонери поспіхом віддалилися. Варто зазначити, що саме в цей день відзначався Міжнародний день захисту сліпих. Докладніше читайте <http://www.048.ua/article/84404>

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

13.10.2011 року в Київському районі м. Одеса два військові наряди в/ч 3012 несли службу по охороні громадського порядку. Під час несення ними служби, на маршруті патрулювання вони побачили, що в міжквартальному проході знаходяться четверо чоловіків, один з яких лежав на землі та поряд з ним знаходилася велика сумка. Підійшовши, військовослужбовці побачили на землі порожні пластикові стаканчики і представившись, запитали про вміст сумки. Один з чоловіків відкрив її і показав, що в ній знаходились шматки хліба та дві пляшки горілки, одна з яких наполовину порожня. Після проведення профілактичної бесіди щодо заборони вживання алкогольних напоїв у громадських місцях троє чоловіків пішли додому. Четвертий чоловік, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, намагався вставати, сильно хитався, розмахував руками та знов падав на землю. Факт спілкування військовослужбовців в/ч 3012 був знятий на фотокамеру невідомою особою та розміщений у мережі Інтернет. За даним фактом керівництвом в/ч 3012 проведено службову перевірку за результатами якої прийнято рішення про те, що дії військового наряду є правомірними. Перевірка законності прийнятого рішення належить до компетенції військової прокуратури. Звинувачення на адресу працівників ППСМ Київського РВ ОМУ ГУМВС є безпідставними.

■ До редакції «Сьогодні» звернулися три родини з Овідіопольського району Одеської області. У кожній з них сини сидять у в'язниці за вбивства, визнання в яких, запевняють овідіопольці, місцева міліція в 2008-2010 роках з хлопців вибивала силою.

Нагадаємо, що Овідіопольський райвідділ «прославився» в 2009 році, коли п'ятох його співробітників викрили в застосуванні тортур до затриманих з метою отримати від них «правдиві» свідчення. Тоді, тортури з використанням електрошокера міліціонери навіть знімали на відеокамеру. Після того, як історія набула розголосу, всі п'ятеро правоохоронців — заступник начальника райвідділу, співробітник розшуку та троє дільничних - були позбавлені погонів, за фактом тортур порушено кримінальну справу, а в райвідділі змінилося керівництво.

«У 2008-му мого сина, 33-річного Сашу, звинуватили у вбивстві молодого хлопця, якого він не здійснював, - плаче жителька Овідіопольського району. Місцеві міліціонери протягом декількох днів вибивали у нього зізнання. У камеру до сина пускали родичів убитого, які теж били його до напівсмерті! Адвокат Олександра Корнієнка - Денис Пономаренко стверджує: «Звинувачення Олександра побудовано на суперечливих показаннях, зі справи зникли матеріали експертиз. Також слідство з невідомих причин відмовляється прийняти в якості доказів невинності хлопця роздруківку розмов його мобільного телефону. По ній можна легко вирахувати, що в момент убивства Саша знаходився в іншому місці». Про те, що в Овідіопольському райвідділі до затриманих застосовувалися тортури, в один голос твердять також Олександр Листопад і Лариса Крутелева. У них за ґратами за звинуваченням у вбивствах сидять сини - 17-річний Олексій Листопад (з 2010 року) та 25-річний Юрій Крутелев (з 2009 року). «Наших дітей били цілодобово в міліції, змушуючи дати свідчення проти себе. Як тільки не мучили! Їх мучителі на свободі, а те, що наші сини опинилися в результаті вибитих свідчень за ґратами, нікого не хвилює», - кажуть мешканці Овідіополя. Зараз звільнені міліціонери судяться з головним управлінням облУВС, вимагаючи відновлення на посадах і виплати компенсацій за зарплату. «Колишніх співробітників райвідділу, які запламувалися в знущаннях над людьми, відновлювати в міліції не будемо. Вони не мають права працювати в МВС», - запевнив тодішній головний міліціонер області Михайло Яцков. Докладніше читайте <http://novosti-n.mk.ua/news/read/?id=34421>

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

Щодо “вибивання силою” працівниками Овідіопольського РВ від трьох мешканців Овідіопольського району зізнань у вбивствах встановлено, що події зі звільненням деяких працівників Овідіопольського РВ за вчинення протиправних дій відносно громадян не мають відношення до розслідування кримінальних справ по відношенню до громадян Корнієнко, Листопад та Крутелева.

У той же час необхідно зазначити, що МВС дещо активізувало нормотворчу діяльність по виданню відомчих розпорядчих документів щодо профілактики випадків застосування співробітниками міліції незаконного насильства відносно громадян. У цьому плані необхідно відзначити розпоряд-

ження МВС від 31 березня 2011 року № 329 «Про додаткові заходи щодо недопущення випадків катування та жорстокого поводження в діяльності органів внутрішніх справ». Розпорядженням дійсно передбачається реалізація низки важливих заходів для запобігання випадків міліцейського насильства і жорстокості, проте участь представників громадськості не обумовлюється. Такий стан справ може звести до мінімуму всі зусилля керівництва МВС, адже проконтролювати якість виконання подібного розпорядження та ефективність проведеної роботи може тільки об'єктивний та вільний від впливу системи громадський спостерігач.

5. Значне місце в порушення прав людини з боку міліції належить порушенню права власності, як правило це протиправне заволодіння співробітниками міліції власності громадян, втручання у володіння, користування та розпорядження власністю.

Зокрема, мова йде про розкрадання безпосередньо під час особистого огляду; примус приватних підприємців до безкоштовного обслуговування в кафе, інших розважальних закладах та об'єктах відпочинку; корисливі зловживання на ринках; одержання хабара за дозвіл торгівлі в недозволених місцях; використання шахрайських злочинних схем з метою заволодіння житлом самотніх громадян похилого віку тощо.

Найбільш резонансні випадки порушень:

■ Спроба рейдерського вилучення за допомогою міліції у фермера Михайловського В.А. (Татарбунарський район) комбайна і порушення стосовно нього кримінальної справи за фактом шахрайства. Детальніше читайте <http://izbirkom.od.ua/content/view/4253/1/>

З відкритого листа фермера Михайловського В.А.:

Шановні товариші, співгромадяни, колеги-селяни! Хочу розповісти історію про те, як на мене нахрапом «наїхали» можновладці Татарбунарського району, нахабно забрали мій комбайн і вивезли у невідомому напрямку. Сучасною мовою це називають «рейдерське захоплення» чужого майна. Мало того, на мене ж і кримінальну справу завели, ніби то це я шахрайським шляхом заволодів комбайном, який я склав власноручно!

Скажіть, будь ласка, як у нашій країні Україні можна займатися сільським господарством, якщо фермера-одноосібника обкладають з усіх сторін, як вовка червоними прапорцями? Мало того, що податки невідомі, землю у простих людей зараз хочуть знову відібрати, сільськогосподарська техніка коштує більше, ніж уся моя садиба, ще й ділки-шахраї від цього мають неабиякий зиск. А потім держава продовжує на подібних справах гроші заробляти.

Але про все хочу розповісти з самого початку. В 2009 році я придбав комбайн. Усно домовилися з поставщиками, і комбайн привезли трейлером на моє поле. Цим комбайном з мого поля в рахунок авансового платежу було зібрано 32 тони ячменю.

Це зерно і ще 40 тис. гривень (тобто, половину заявленої вартості комбайна) забрали представники фірми. Ніякі документи не оформлялися. Чому я був такий довірливий? Бо мені терміново потрібен був комбайн для збирання врожаю! Але після того, як ті люди з грошима і зерном поїхали, комбайн виявився непридатним для подальшого використання. Мені продали купу металобрухту! Довелося його повністю переобладнувати. Я звернувся в центр технічного огляду транспортних засобів, щоб компетентні люди визначили дефекти і склали дефектовочний акт. Після того, як я повністю переобладнав комбайн, довелося його легалізувати, бо насувалися жнива 2010 року. Зважаючи на ту обставину, що більше половини суми я за комбайн вже виплатив, та ще більше вклав у придбання механізмів, апаратури та запчастин для цього комбінованого засобу виробництва, я зважив за необхідне оформити на нього право власності. Суд задовольнив мій позов визнати право власності на новостворене майно. В рішенні суду, зокрема, повідомляється, що позивач «вирішив придбати комбайн для збирання врожаю зернових, але за відсутності необхідних коштів змушений був зібрати його з технічних вузлів та частин, які купляв у знайомих людей та виготовляв власноручно. В результаті своєї праці та коштів він зібрав комбайн для збирання зернових культур, який повністю відповідає всім нормам та технічним характеристикам». За мною в судовому порядку було визнано право власності, і це рішення ніхто не оскаржував.

Якби я знав, що мені доведеться пережити, я б навіть і не зв'язувався з тими шахраями, які привезли мені старезний, 1967 року випуску іноземний комбайн, нелегально завезений на територію України. Цей комбайн ще не встиг окупити себе, як до мене з'являються люди і вимагають погасити заборгованість. Але ж ми домовлялися, що другу половину вартості я відшкодную після того, як зароблю хоч трохи грошей. А замість того, щоб заробляти, я ще більше вклав коштів, практично створив інший агрегат, і оформив правовстановлюючі документи, бо хотів все зробити по закону! Моя біда, а не вина полягає в тому, що нинішні закони так стрімко змінюються, що їх не те, що виконувати, а й навіть прочитувати немає змоги, бо селянин не читанням законів займається, а тяжко працює на землі і біля техніки. Хіба ж це справедливо, коли зненацька до тебе додому заходять міліціонери, роблять обшук, забирають документи і при цьому навіть не дають ознайомитися зі скаргою на мене! Не отримав я і акт обшуку. А потім приїхав кран, зачепив мого комбайна, погрузив на платформу, і мою власність вивезли у невідомому напрямку! А потім на мене завели кримінальну справу, викликали в район до слідчого, який допитував мене за відсутності адвоката. Далеко не кожен приватний землевласник може дозволити собі таку розкіш, як утримування штатного юриста. Дай Боже, хоча б встигати утримувати землю, доглядати за нею, своєчасно сіяти, обробляти і врожай збирати. І тут – така біда! Приїхали, зробили в хаті обшук, забрали всі оригінальні документи, які стосувалися мого комбайну, дали постанову про порушення проти мене кримінальної справи, підігнали кран і забрали у мене комбайн. І на сьогоднішній день шахрайство вже приписують мені! Я навіть не знаю, до кого вже звертатися, де шукати справедливості? І де шукати мій комбайн? У мене є відомості, що комбайн знаходиться вже за межами району, хоча як речовий доказ мав би зберігатися на місцевому штрафмайданчику».

Про цю біду я розповідаю для того, щоб попередити: Люди! Пильуйте! Подібні історії відбуваються зараз по всій Україні, і стосуються не окремо взятого фермера – злочинні дії нинішньої влади стосуються кожного українця! Ми маємо всі гуртом стати на захист наших законних прав. Якщо необхідно – прийти разом до будинку, де відбувається несправедливий суд, встати на захист одного фермера, щоб вберегти від свавілля тисячі земляків. Бо сьогодні забрали комбайн, завтра віднімуть землю, а післязавтра змусять батрачити на власній землі на якогось шахрая.

Коментар Головного Управління МВС України в Одеській області:

Щодо рейдерського захоплення комбайну у гр. Михайловського встановлено, що до Татарбунарського РВ звернувся директор ДП “Джи Ви Єй Айова” із заявою про те, що мешканець району гр. Михайловський шахрайським шляхом привласнив зернозбиральний комбайн “Massey Ferguson 750”, який належить підприємству заявника, завдавши шкоди на суму більше 100 тис. грн. Перевіркою встановлено, що згідно устної домовленості, підприємство ДП “Джи Ви Єй Айова” передає у користування гр. Михайловському В.А. зернозбиральний комбайн “Massey Ferguson 750”, з можливістю його подальшого викупу. Гр. Михайловський користуючись комбайном та не маючи наміру розрахуватися з власником за його використання, шахрайським шляхом, в приватному порядку звернувся до суду з метою переоформлення його на своє ім’я. До суду Михайловський надав неправдиву інформацію та документи, викликаючи сумніви, про, нібито, власноруч зібраний комбайн з вузлів та агрегатів, придбаних у приватного підприємця. Судом приймається рішення визнати комбайн марки “Massey Ferguson 750” у якості новоствореного технічного засобу та зобов’язати держтехнагляд провести його оформлення на ім’я Михайловського. По прибуттю представників ДП “Джи Ви Єй Айова” для остаточного розрахунку до Михайловського, останній надав їм рішення суду та технічний паспорт на комбайн, в якому зазначалося, що він є власником вказаного комбайну. В ході перевірки було опитано підприємця, у якого зі слів Михайловського, він, нібито, придбав вузли та агрегати до комбайну. Вказаний підприємець заперечив слова Михайловського та вказав, що нічого не реалізовував та накладні не видавав. За даним фактом порушено кримінальну справу. До вирішення справи комбайн передано на відповідальне зберігання. 06.11.2011 року Михайловський із заявою щодо незаконного порушення відносно нього кримінальної справи за ст.190 ч.3 КК України звернувся до Татарбунарського районного суду. Татарбунарським районним судом рішення про порушення кримінальної справи визнано законним, що в подальшому підтвердилося і рішенням Апеляційного суду. В теперішній час кримінальна справа судами повернута до Татарбунарського РВ ГУМВС, триває слідство.

6. Кількість фактів порушень з боку співробітників міліції чинного законодавства у сфері обігу наркотичних засобів викликає значне занепокоєння, особливо зважаючи на використання міліціонерами наркотичних засобів як інструменту для вимагання та шантажу.

Найбільш резонансні випадки порушень:

■ Як повідомляє прес-служба прокуратури Одеської області, співробітники одного з райвідділів міліції продавали наркотики заможним одеситам і вимагали хабарі від наркоманів, в результаті чого порушено кримінальну справу. Правоохоронці збирали інформацію про багатих одеситів, які вживають наркотики. Після цього, вступивши в зговір з раніше судимим громадянином, співробітники міліції змусили його збути 9,5 г канабісу одній з багатих «жертв». Коли завдання було виконано, працівники райвідділу заявили до своєї «жертви» з перевіркою і провели обшук. Коли правоохоронці знайшли наркотики, зажадали у покупця каннабіса хабар у розмірі 1200 доларів і 1800 грн. за непритягнення до відповідальності. Міліціонери затримані, ведеться слідство. Докладніше читайте <http://dumskaya.net/news/odesskie-milicionery-razvodili-bogatyh-narkomano-016354/>

7. Особливу небезпеку в діяльності правоохоронних органів представляють випадки порушення прав окремих категорій осіб або значної кількості громадян. Подібні факти потребують негайної реакції контролюючих органів та громадськості, а також особливо ретельної перевірки із залученням винних осіб до адекватного покарання.

Найбільш резонансні випадки порушень:

■ Восени 2011 року всю країну сколихнула ситуація із затриманням та ліквідацією в Одеській області банди громадянина Російської Федерації Аслана Дікаєва. 30 вересня у селі Кошари Одеської області троє озброєних кілерів-рецидивістів убили двох і поранили чотирьох міліціонерів. На наступний день, злочинців оточили в невеликому одеському готелі «Особняк». Майже 5 годин близько 300 правоохоронців стріляли в бандитів, нарешті будинок був розстріляний з гранатометів, двоє кілерів загинули, один зник ще до початку операції. Операція по затриманню, а точніше сказати, по знищенню кілерів, була проведена із застосуванням великої кількості зброї - кулеметів, гранатометів і бронетранспортера - в людному місці. Дії правоохоронців під час штурму в Одесі створили реальну загрозу життю та здоров'ю мешканців міста, яких не евакуювали (наприклад, куля з автомата АК-74 зберігає убойну силу на дальності півтора кілометра).

При цьому стаття 15 Закону України «Про міліцію» забороняє застосовувати і використовувати вогнепальну зброю при значному скупченні людей, якщо від цього можуть постраждати сторонні особи. Крім того, від куль та осколків гранат під час штурму, значно постраждав як сам готель, так і припарковані неподалік автомобілі. Як пояснив заступник начальника облУВС Дмитро Фучеджі, правоохоронці вперше зіткнулися з такою ситуацією, тому назвати точну дату виплат неможливо. «Це питання не нашого управління, це Кабмін повинен перевести гроші обласній адміністрації в резервний фонд, а звідти вони вже потраплять до постраждалих», - підкреслив правоохоронець. Всього планується перерахувати 870 тисяч гривень, 90 тисяч з яких будуть виплачені студенту, чия машина не підлягає ремонту, 18 тисяч — іншому студенту, а решту отримає власниця готелю.

Комітет Верховної ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності 2 листопада ухвалив рішення «Про стан національного законодавства і оцінку дій працівників спецпідрозділів МВС і СБУ при затриманні злочинців 1 жовтня 2011 року в м. Одесі». У ньому йдеться про те, що одеситам, які постраждали під час спецоперації по знешкодженню банди чеченських кілерів, слід виплатити компенсацію. Крім того, міністру МВС Анатолію Могильову рекомендується розглянути питання доцільності перебування на займаній посаді начальника ГУ МВС в Одеській області Михайла Яцкова і перевірити обґрунтованість звільнення начальника кримінальної міліції Олексія Хлівного. Як впливає з документа, операція проводилася не одну годину, але керівництво одеської міліції, після виставлення кількох рядів збройного оточення навіть не спробувало провести евакуацію 100 студентів

з гуртожитку Одеської національної юридичної академії. «1 жовтня, при очевидно високому рівні небезпеки проведеної операції, не були прийняті ніякі заходи для захисту цивільного населення. Не евакуйовано мешканців сусідніх будинків та студентського гуртожитку. Навіть шість працівників готелю, в якому знаходився Дікаєв, не були виведені міліцією. Після штурму, замість компенсації матеріальних збитків, особи, майно яких постраждало під час проведення спецоперації, отримують лише відписки та красиві обіцянки», - заявив один із народних депутатів. За підсумками перевірки, троє посадових осіб ГУМВС України в Одеській області звільнені зі своїх посад після проваленої спецоперації із затримання російського кілера Аслана Дікаєва. За результатами службового розслідування, за суттєві прорахунки в організації спеціальної операції та у оперативно-службовій діяльності, деяких працівників ГУ МВС України в Одеській області притягнуто до дисциплінарної відповідальності.

■ Факти порушень прав ромів Одещини з боку працівників міліції показав спільний проект Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України» та ряду місцевих ромських організацій під назвою «Посилення правових можливостей ромів Бессарабії». Результати експертного опитування формальних і неформальних лідерів ромських громад, спілкування з ромами під час навчальних зустрічей, статистика звернень за правовою допомогою підкреслили ще одну проблему - не менш важливу, ніж отримання ідентифікаційних документів - порушення прав ромів співробітниками міліції. З опитаних ромів Одеської області майже 70%, вказали, що співробітники міліції так чи інакше порушували їх права, домінуючим порушенням було вимагання хабара (74%). Наступне по «рейтингу» порушення - застосування насильства, побиття, погрози (67%). Більше 30% ромів скаржилися на безпідставне проведення обшуку житла та автотранспорту, 28% - на безпідставне затримання, 23% - на безпідставне вилучення особистих речей, товарів, транспортних засобів. Серед місць найбільш численних порушень вказувалися ринки і базари, в першу чергу - Промринок 7-й км.

8. Окрему тривогу викликають випадки протидії співробітниками міліції законній професійній журналістській діяльності та порушення прав журналістів.

Найбільш резонансні випадки порушень:

■ 9 липня 2012 року, в 17:40, під час акції «Одеса святкує День народження Януковича», дільничний Шевченківського відділу міліції міста Одеси напав на редактора сайту «048.ua» Олександра Городилова, котрий висвітлював захід. Міліціонер, будучи одягненим за формою, підійшов до учасників акції з двома «громадськими помічниками» у штатському, яких згодом міліціонер представити категорично відмовився. Саме помічники хамським чином вимагали припинити відеозйомку процесу спілкування з учасниками акції. Отримавши відповідь, що відеозйомку здійснює журналіст, вони ретирувалися. Під час надання документа (посвідчення члена Національної Спілки журналістів

України), міліціонер вихопив його з рук журналіста та спробував сфотографувати на мобільний телефон. На законну вимогу припинити фотофіксацію і повернути посвідчення, він відповів відмовою і «необхідністю переписати дані документа». У цей же момент міліціонер вихопив відеореєстратор з рук журналіста та щосили кинув його на землю. Старшому лейтенанту кілька разів було повідомлено різними людьми, що журналіст не має ніякого відношення до організації акції та документи потрібно повернути. У цей момент на журналіста, який спробував повернути свої документи, напав один з «громадських помічників». Він, нецензурно лаючись та застосовуючи фізичну силу, погрожував журналісту «візитом у відділок, де всі нирки повідбивають». Зрештою, коли колеги-журналісти викликали за телефоном «102» наряд міліції, дільничний віддав документ, а свій вчинок пояснив тим, що «сьогодні жарко, напевно я голову собі напик», а виривання з рук і кидання на підлогу відеокамери - тим, що «мене хтось штовхнув і я навіть не помітив». Втім, два десятки свідків - журналістів та учасників акції - підтверджують умисні дії міліціонера та його помічників. До речі, наряд міліції за викликом журналістів так і не прибув, хоча його чекали протягом півтори години. Більше інформації, а також фото та відео <http://www.048.ua/article/166330>

9. Ситуацію з правами людини в діяльності міліції ускладнили і негативні зміни у відносинах МВС з організаціями громадянського суспільства після 2010 року, коли був припинений ряд позитивних ініціатив, зокрема скасована посада регіонального помічника Міністра з прав людини.

І хоча 27 вересня 2011 року Міністром МВС було підписано доручення по формуванню громадських рад при обласних управліннях міліції та подібні структури сформовані (в тому числі і в Одеській області), працюють вони не настільки ефективно, як хотілося.

Відповідно до Проекта Положення про Громадську раду від 24.03.2012 року, Громадська рада при ГУМВС України в Одеській області є постійно діючим колегіальним виборним експертним консультативно-дорадчим органом, утвореним для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадської експертизи та контролю за діяльністю міліції, як органу виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії зазначених органів з громадськістю, врахування громадської думки під час реалізації державної політики по реформуванню органів внутрішніх справ.

СПИСОК ЧЛЕНІВ ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ		
№	Вид інституту громадянського суспільства	П.І.Б. представника
1.	Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ»	Штегель Леонід Ісаакович
2.	Благодійний фонд «НОВИЙ ПОЧАТОК»	Галайко Олександр Федорович
3.	Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «КОМІТЕТ ВИБРЦІВ УКРАЇНИ»	Бойко Анатолій Михайлович
4.	Громадська організація «ОДЕСЬКИЙ СОЮЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ІНВАЛІДІВ, ВЕТЕРАНІВ ВІЙН «ВОЛЯ»	Бойко Микола Вікторович
5.	Громадська організація «ЧОРНОМОРСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ З'ЄДНАННЯ»	Пукліч Володимир Вікто
6.	Благодійне товариство «СПІВВІТЧИЗНИК»	Дейкіна Наталя Дмитрівна
7.	Міжнародна асоціація офіцерів спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю «ЦЕНТР»	Романовський Валерій Іванович
8.	Одеська обласна організація «АСОЦІАЦІЯ РАБОТОДАВЦІВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ»	Боршенко Юрій Миколайович
9.	Одеська обласна організація «СОЮЗ ЮРИСТІВ УКРАЇНИ»	Локайчук Валерій Федорович
10.	Громадська організація «СОНЯЧНЕ КОЛО»	Матвєєв Віталій Юрійович
11.	Обласна газета «ПЕРЕКРЕСТОК»	Бондаренко Володимир Анатолійович
12.	Одеська міська організація Всеукраїнського об'єднання «СВО-БОДА»	Коротун Василь Іванович
13.	Міжнародний комітет захисту прав людини	Кузмичев Геннадій Ігнатович
14.	Союз громадських організацій «СОГЛАСІЄ»	Кобринський Фелікс Ігоревич
15.	Українське козацтво «ЧОРНОМОРСЬКЕ ГАЙДАМАЦЬКЕ З'ЄДНАННЯ»	Король Дмитро Михайлович
16.	Одеський обласний осередок Всеукраїнської молодіжної громадської організації «ДЕМОКРАТИЧНИЙ АЛЬЯНС»	Грузова Віра Сергіївна
17.	Одеська обласна громадська організація «ЦЕНТР ВИВЧЕННЯ РУКОПАШНОГО БОЮ»	Іваненко Тетяна Борисівна
18.	Громадська організація «ІНВАЛІДИ ПРИЧОРНОМОР'Я»	Головко Геннадій Володимирович
19.	Український благодійний фонд «МИЛОСЕРДДЯ»	Терлецький Костянтин Георгійович
20.	Одеське обласне козацьке товариство «ПІВДЕННИЙ ОПЕРАТИВНИЙ КОЗАЦЬКИЙ ОКРУГ»	Солодських Володимир Миколайович
21.	Громадська організація «Південноукраїнський центр етнічних та політичних досліджень «ЛАД»	Чижів Геннадій Петрович
22.	Міжнародна громадська організація «ВИМПЕЛ УКРАЇНИ»	Садковський Олександр Георгійович
23.	Об'єднана профспілка не атестованих працівників міліції	Ушакова Зоя Петрівна

Результати громадського моніторингу

24.	Голова профспілки атестованих працівників міліції	Вареничев Володимир Миколайович
25.	«ПАТРИОТ»	Дивущак Анатолій Костянтинівич
26.	Асоціація «ВЕТЕРАНСЬКИЙ РУХ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ»	Ружин Олександр В'ячеславович
27.	Національна спілка журналістів України у телемовленні ОДТРК	Каневський Кім Борисович
28.	Одеська обласна ветеранська організація «Асоціація ветеранів МВД України»	Кириша Анатолій Іванович
29.	Одеське регіональне відділення «Української федерації працівників недержавних служб безпеки»	Єрмаков Юрій Михайлович
30.	Громадське формування з охорони громадського порядку та державного кордону «Спеціалізований загін «правопорядок» по захисту громадян і власності від протиправних посягань»	Варбанец Владимир Іванович
31.	Фонд сприяння боротьбі з організованою злочинністю «ЗА-ХИСТ»	Куценко Володимир Іллєч
32.	Благодійний фонд «ПРАВОЗАХИСТ»	Глибишин Володимир Григорович

Висновки та рекомендації

Таким чином, спираючись на результати проведеного моніторингу, Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», підкреслює:

■ Органам МВС необхідно вжити системні зусилля для дотримання прав людини, не допускати подібних порушень та посилити роботу по їх виявленню та припиненню. Крім цього, необхідно докласти всіх зусиль, щоб зробити роботу міліції прозорою і повернути до неї довіру суспільства. А для цього необхідно змінити характер стосунків із суспільством, перейшовши від конфронтації до партнерства.

■ Ситуація з дотриманням прав людини співробітниками МВС підтвердила необхідність існування постійно діючого громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів в галузі дотримання прав людини. Подібний контроль є необхідною складовою механізму демократичного управління державою.

■ Для нормалізації ситуації з правами людини в діяльності місцевої міліції необхідно виконати декілька взаємопов'язаних завдань, а саме виявити системні порушення прав людини в діяльності правоохоронних органів, дослідити умови та причини їх виникнення, напрацювати пропозиції щодо їх усунення, у тому числі на законодавчому рівні.

У зв'язку з цим, рекомендуємо наступне:

- ввести (підвищити) персональну відповідальність керівників органів МВС за випадки грубих порушень прав людини у відповідних підрозділах міліції;
- активізувати контроль з боку інспекційних органів міліції за дотриманням прав і свобод людини в системі МВС;
- створити належні умови для відвідування громадянами підрозділів міліції, забезпечити їх належне інформування та право-роз'яснювальну роботу;
- проводити навчальні освітні програми для співробітників міліції з дотримання прав людини;
- відновити діяльність мобільних груп за участю представників правозахисних організацій по перевірці стану дотримання прав людини в органах міліції;
- активізувати роботу громадських рад при управліннях МВС України в областях;
- відновити в складі МВС України помічників міністра з моніторингу прав людини на громадських засадах у кожній області України.

Необхідність реформування міліції очевидна: результати громадського обговорення

В ході круглого столу «Права людини в діяльності одеської міліції», який відбувся 19 липня 2012 року в місті Одесі, членам громадської ради при ГУМВС України в Одеській області та керівництву обласної міліції вдалося напрацювати певні рекомендації щодо поліпшення ситуації з дотриманням прав людини в діяльності міліції та запланувати конкретні заходи в цьому напрямку.

У заході взяло участь понад 30 учасників - керівництво Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України», члени громадської ради при ГУМВС України в Одеській області, заступник начальника ГУМВС, начальник кримінальної міліції Анатолій Місюра (керівник обласної міліції перебуває у відпустці), журналісти.

Обговорення почалося з відкритої заяви голови Одеської організації Комітету виборців України **Анатолія Бойко** за фактом нападу 15 червня цього року на громадського активіста і журналіста газети «ІзбірКом» Анатолія Тіору депутатів Котовської міської ради. Як зазначив А.Бойко, Котовська міжрайонна прокуратура не знайшла складу злочину в зазначеному випадку, хоча при цьому самого А.Тіору до прокуратури жодного разу не викликали і не опитували, речові докази не досліджувалися. «У даній ситуації Котовська міжрайонна прокуратура просто включила зелене світло для ворогів свободи слова в Котовську і це може мати дуже неприємні наслідки, оскільки в там вже перейшли від хуліганства до прямого терору». Анатолій Бойко додав, що Комітет виборців України вимагає втручання в цю справу Прокуратури Одеської області, аби остання «допомогла» Котовській міжрайонній прокуратурі знайти склад злочину в інциденті, який стався на очах у багатьох людей.

Керівник юридичного відділу Одеської обласної організації Комітету виборців України **Ігор Бринош** представив результати громадського моніторингу дотримання прав людини міліцією Одеської області, який було проведено організацією в другій половині 2011 - першій половині 2012 року, за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження». В ході презентації, окрім багатьох фактів порушень з боку міліції, Ігор Бринош відзначив високий рівень роботи сайту ГУМВС України в Одеській області www.odessa.umvd.gov.ua, а також присутність обласної міліції в соціальних мережах. Зокрема, важливе значення для громадян має сервіс сайту з пошуку інформації про дільничних інспекторів міліції, котрий до речі, був використаний Одеським КВУ при підготовці просвітницьких матеріалів.

Представлені факти порушень знайшли живу реакцію в учасників круглого столу, як з боку громадських організацій, так і обласної міліції. Заступником начальника обласної міліції деякі події були поставлені під сумнів або

спростовані (правда, без конкретизації), за деякими надана інформація про вжиті заходи. Представники громадськості та журналісти під час відкритого діалогу надали інформацію ще по ряду порушень з боку працівників одеської міліції. Так, громадський активіст **Сергій Гуцалюк** навів приклад побиття в м. Одесі 75-річного керівника польського національно-культурного товариства Тадеуша Залуцького і бездіяльність міліції. Анатолій Місюра відповів, що не володіє цією ситуацією, але пообіцяв розібратися. Різка критика на адресу співробітників Приморського РВ ГУМВС України в Одеській області була висловлена **журналістами телеканалу «Круг»**.

Заступник начальника обласної міліції **Анатолій Місюра** зазначив, що почув від громадськості ряд конструктивних зауважень, які будуть враховані в роботі. За його словами, одеською міліцією вживаються і будуть вжиті заходи, які дадуть право вважати, що міліція з народом і для народу. Разом з тим, Анатолій Місюра послався на те, що не може відповідати за вчинки колишніх керівників відомства і попросив не політизувати дії міліції.

Окремою темою обговорення стала ситуація з дотриманням прав людини працівниками місцевої міліції в м. Котовську Одеської області. Присутні на круглому столі журналісти з м. Котовська Анатолій Тіора і Віталій Левицький привели ряд прикладів грубих порушень прав людини з боку котовської міліції. Так, було наведено випадок з молодого сиротою Чебанюк Світланою, яку в листопаді 2011 року співробітники Котовського МВ ГУМВС України в Одеській області незаконно затримали, застосовували психологічний і фізичне вплив (били по голові м'ячем і папкою з документами) для отримання зізнання у вчиненні крадіжки. Анатолій Тіора зазначив, що «ми не можемо вважати себе захищеними, з таким ставленням до людей з боку міліції. Прошу звернути увагу на північ Одеської області — він забутий і покинутий». Член громадської ради при обласній міліції Геннадій Чижов запропонував за фактами порушення прав людини в місті Котовську провести виїзне засідання громадської ради при ГУМВС в цьому місті, що отримало підтримку з боку всіх присутніх членів ради.

Детально зупинився на проблемах роботи МВС відомий громадський діяч, голова громадської приймальні громадської ради при ГУМВС України в Одеській області Фелікс Кобринський, котрий вказав, що міліція в Україні сповідує принцип невторчання, не бажає працювати з людьми (відмовляє в порушенні кримінальних справ, не займається адміністративними правопорушеннями). Крім цього, Ф.Кобринским було відзначено бездіяльність прокуратури за фактами порушення прав людини з боку співробітників міліції і назріла необхідність реформування самої міліції. Член громадської ради при ГУМВС України в Одеській області, депутат обласної ради, відомий правник Валерій Локайчук підкреслив необхідність навчання співробітників міліції з питань роботи з журналістами, правилами і етики поведінки з громадянами. Крім цього, громадський діяч зазначив, що обласній міліції потрібно бути більш відкритою і прозорою.

По закінченню заходу всі учасники прийшли до єдиної думки, що міліція - це саме правоохоронний орган (а не силова структура), тому необхідно об'єднати зусилля керівництва міліції та громадськості для зменшення кількості порушень прав людини з боку міліції, а також вирішення такого питання більш системно, на законодавчому рівні. Голова комітету моніторингу громадської ради при ГУМВС України в Одеській області Леонід Штекель резюмував всі пропозиції учасників круглого столу. Зокрема, виділив пропозицію провести повторний круглий стіл з аналогічних питань (попередньо через місяць) і виїзне засідання громадської ради при обласній міліції у м. Котовську, створити в рамках ради дискусійний клуб і розмістити на сайті облУВС електронні варіанти просвітницьких матеріалів Одеського КВУ «Ваші права при затриманні й арешті», «Як поводитися під час обшуку», «Ваш дільничний інспектор міліції».

Анатолій Бойко високо оцінив участь в круглому столі заступника начальника обласної міліції Анатолія Місюри, який витримав «публічний удар» в такій непростій темі, як права людини в діяльності міліції. У той же час підкреслив, що це лише перший крок у непростому діалогові МВС і суспільства, який повинен сприяти ефективній реформі міліції.

Окрім конструктивного обговорення наявних проблем з дотриманням прав людини співробітниками органів міліції та вироблення певних рекомендацій, проведення “круглого столу” та його широкий медіа-резонанс змусив керівництво Головного управління МВС України в Одеській області провести ретельні службові перевірки по всім фактам, вказаним в моніторинговому звіті, результати яких і доведено до громадськості в цьому виданні.

Для нотаток

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
ВГО «КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ»

ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ МІЛІЦІЇ

РЕЗУЛЬТАТИ ГРОМАДСЬКОГО МОНІТОРИНГУ

РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО

При використанні та копіюванні матеріалів обов'язкове посилання на дане видання та його авторів. Будемо щиро вдячні за відгуки, побажання, рекомендації стосовно вміщених у виданні матеріалів, які Ви можете направити поштою на адресу 65023, Україна, м. Одеса, а/с 209, або на електронну адресу odesakvu@ukr.net.

Автори-упорядники: Бринош І.В., Бойко А.М.

Підписано до друку 17.09.2012 року.

Надруковано СПД Швець Д.А., наклад 200 примірників.

Фото на обложке: *ZN.UA*